

Utviklingsgeografi. J. Hesselberg, red. Oslo, Tano Aschehoug, 1998. 305 s., ill., 25 cm. Pris ej oplyst.

Bogen er et djærvt forsøg på at sammenstille en kritisk lærebog for de skandinaviske landes studenter om emnet. I forsøget deltog 13 geografer under redaktion af Jan Hesselberg. Lad det være sagt straks: en egentlig lærebog er der ikke tale om, snarere en ordnet og illustrativ artikelsamling, der refererer til forfatterens selvvalgte stofområder. Som artikelsamling giver bogen en god oversigt over spændvidden i skandinavisk u-landsgeografi - særligt i relation til 'bæredygtig udvikling' - omend bidragene varierer meget med hensyn til specialiseringsgrad og nyhedsværdi. Idéen har tydeligvis været at belyse større stofområder under anvendelse af regionale eksempler, forfatterne har særligt kendskab til. Bogen er derved blevet meget 'patchwork'-agtig, men virker også ganske frisk derved. Det er næppe rimeligt at forsøge at bedømme kvaliteten i de enkelte bidrag, som belyser emner fra: underudvikling/udvikling, befolkning og folketællinger, migrationer, fødevareproduktionskæder, landskabsforandringer, uddannelsesproblemer, kvinder og køn, arbejdsorganisation i Nigeria, globalisering og økonomisk omstrukturering, politisk geografi og udvikling, bæredygtig urbanisering og, til sidst, fattigdom i nord-syd-perspektivering. Bogen giver en introduktion til den mangesidige problematik vedr. u-landene gennem mange læseværdige indlæg uden at docere løsninger. Samtidigt giver den også et vist indtryk af de mange frugtbare tilgange, som man på de skandinaviske universiteter har til emnet. Den er fuldt på højde med flere udenlandske tilsvarende forsøg og dertil, prisværdigt, på skandinaviske sprog.

Sofus Christiansen

Cityports, coastal zones and regional change - international perspectives on planning and management. B. Hoyle, ed. Chichester, Wiley, 1996. XVI, 316 s., ill., 24 cm. GBP 45,-.

En havn fungerer som adgang til og knudepunkt i en serie af transportnetværk, mens en by er et center i socio-økonomiske og politiske systemer. De to funktioner behøver ikke at interagere, men gør det almindeligvis. Det normale er, at havnen er en væksthæder for byen, og at byens liv indvirker på havnens aktivitetsmønster. Og det almindelige billede af samspillet mellem havn og by er komplekst og

veletableret, også selv om teknologisk og organisatorisk udvikling har svækket de funktionelle bånd mellem de to. Yderligere spiller havne sammen med større eller mindre baglande eller regioner. Dette samspil er knapt så tydeligt som det havnebyinterne, men er ligeså varieret og omfatter blandt andet miljøspørgsmål, økonomi og politik. Bogen sigter på at analysere samspil mellem havn og by og havnebyernes rolle for udviklingen og planlægningen af de kystzoner, hvor de er beliggende. Der præsenteres en række, især europæiske, case studier, som spænder fra planlægning af havnefronter til ikke transportrelateret anvendelse til potentiel regional integration og storbykonkurrence. Case studierne danner baggrund for et overblik, og problemstillingen sættes i sammenhæng med kravet om bæredygtig udvikling (sustainability). Begreber som intermodalism og multimodalism behandles særskilt, og bogen afsluttes med en diskussion om planlægningsstrategier og sammenstiller samspilsproblematikken med kravene til fremtidig udvikling. Det er en god og relevant bog, som med kompetent videnskabelig basis giver et overordnet billede af en kompliceret sammenhæng. Den henvender sig til transportgeografer, bygeografer og havne- og kystzoneplanlæggere.

Christian Wichmann Matthiessen

S. Musterd, W. Ostendorf & M. Breebaart: Multi-ethnic metropolis - patterns and policies. The GeoJournal library, 43. Dordrecht, Kluwer, 1998. vii, 208 s., ill., 25 cm. GBP 67,-.

Bogen er et led i en række systematiske studier af de vest-europæiske storbyers udvikling og struktur, der udføres af et af Europas førende centre for socialgeografi. Bogen er samtidig en faglig status af viden på feltet. Dens baggrund er en stigende erkendelse af voksende sociale problemer i Europas storbyer, tildels som følge af globaliseringen og udviklingen af den postindustrielle økonomi. Den økonomiske omstrukturering medfører omfattende ændringer på arbejdsmarkedet med høj ledighed og massiv udstødning til følge. Det rammer ikke mindst immigranterne hårdt. Disse problemer reduceres ikke trods den nuværende kraftige økonomiske vækst. Der er derfor god grund til at undersøge de bymæssige forandringer og mulige bypolitiske tiltag. En stor del af den eksisterende viden på feltet er baseret på amerikanske erfaringer og forskning, men som forfatterne konkluderer har den "amerikansk

model" ikke gyldighed i Europa. Omvendt findes der ingen enkelt model, der tilfredsstillende forklarer den europæiske storbyers forandring. Bogen analyserer 8 Vesteuropæiske storbyer + Toronto mht faktiske forhold og erfaringerne med en bypolitik, der skal modvirke den sociale polarisering. Der er tydelige tendenser til en mere liberal udformning af velfærdsstaten og dermed en større vægt på markedsmekanismene. Det vil betyde en voksende sociale ulighed og dermed også en øget segregation. Bogen er velstruktureret og skrevet i et klart sprog; den kan anvendes i forbindelse med undervisningen i videregående socialgeografi.

Hans Thor Andersen

Cities for citizens - planning and the rise of civil society in a global age. M. Douglass & J. Friedmann. Chichester, Wiley, 1998. vi, 302 s., ill., 25 cm. GBP 18,-.

Perspektivet i bogen er nedefra og op; byer for borgerne - muligheden for at overføre afgørende indflydelse fra stat og kapital til borgerne. Bogen består af tre hoveddele: Første del behandler planlægningen og det civile samfund, samt den nye samfundsøkonomiske kontekst den offentlige planlægning indgår i og civilsamfundets voksende betydning. Redaktørerne konstaterer at den friktionsfrie og statsløse, globale markedsøkonomi som ideal står i skarp kontrast til befolkningens idealer om nærværende, sammenhængende og ansvarlige politiske enheder. Lokalsamfundet som ansvarlig politisk enhed med rettigheder og pligter baseret på demokratisk handling. Netop spændingen mellem globalisternes over-sociale markedsmekanismer og lokalisternes holistiske bottom-up perspektiv udgør det centrale omdrejningspunkt i øjeblikkets debat. Anden del er empirisk baserede eksempler på indlæring af demokratisk praksis i Brasilien, politisk håndtering af immigration i Frankfurt, grøn politik i Los Angeles, udviklingen af 'world cities' i østasien og miljøkonflikter i sydamerika. Fælles for disse artikler er fokus på forholdet mellem det lokalt forankret civil samfund/ borger/ demokrati og den globale kontekst/ markedsbaserede økonomi. Tredie del beskæftiger sig med teoretiske overvejelser vedr ikke blot balancen mellem demokrati, lokal autonomi, multikulturel respekt på den ene side og økonomi og stat på den anden side. Men også med indholdet af begreberne og disses kontekstuelle eller relativistiske positioner. Borgerskab ('citizenship') har unægtelig ændret indhold fra det

liberale borgerskabs triumf i forrige århundrede til kravet om relativ autonomi og respekt for alle subkulturer. Bogens afsæt er tydeligvis amerikansk; det gælder både temaet og den faglige tradition. Når bogen trods dette har relevans uden for USA er det primært globaliseringsprocessen: Nationalt og regionalt betingede institutionelle forskelle viskes bort og erstattes af globale markeds kræfter. Som sådan har de relevans i resten af verden.

Hans Thor Andersen.

J. R. Barton: A political geography of Latin America. London, Routledge, 1997. xvi, 243 s., ill. GBP 15,-.

Political geography has tended to focus on nation-states seen from a Northern perspective. In 'A political geography of Latin America', Jonathan Barton aims to correct both of these biases. He argues that the South should not be seen as peripheral to political geography but as an integral part, and that it is vital to analyse relationships between people, power and space at a range of scales from the global to the personal. Hence, he aims to provide a broad analysis of Latin American political geography which emphasizes difference and diversity, and illustrates how power and space relations are not only determined by inter-state but also by intra-state activities. The book starts by tracing the development of political geography and the geography of Latin America, highlighting the central theme of power and space. After establishing the theoretical and conceptual framework for the book, an historical account of the Latin American continent is presented focusing on power-space relations and international relations since pre-Columbian times. The geopolitics and geoeconomics of the continent are then analysed before turning to a discussion of the Latin American state. The focus then moves to social and cultural diversity and the way this affects the political geography of the continent. This is an ambitious project which should be commended for its aims. The focus on complexity and diversity fits into the current trend in social sciences, and Barton is right to argue for a more central position for the South in political geography. Ironically, though, there is no consideration of his role as a Northerner representing the South. The book has a particularly strong historical perspective, and the discussions of geopolitical economy and the state are thorough. The desire to cover all scales within the space of one book, though, is bound to lead to some issues not